

Zaaknr. : 17.ZK07461

Kenmerk : 17UT013764

Barcode :

Verslag van de informatieavond project Verbetering Regionale Keringen- Samen Werken aan onze dijken- Terheijden op 21 november 2017

Plaats : Partycentrum De Gouden Leeuw, Terheijden

Aanwezig : Volgens aanwezigheidslijst

Afwezig :

Notulist : Hella Mutsaerts

Kopie aan : Archief

Onderwerp

Actie door

1. Opening en welkomstwoord Samen werken aan onze dijken Drimmelen

De heer Leon van Rijthoven, projectmanager, heet alle aanwezigen welkom. In de afgelopen periode zijn de regionale keringen (dijken) gekeurd en een aantal daarvan is afgekeurd. Met deze eerste informatieavond start het traject van verbetering van deze dijken en vanavond gaat het met name over de dijken langs de Mark. Het doel van de avond is het informeren van de aanwezigen over de oorzaken voor het afkeuren van deze dijken en over het proces ter verbetering. Vanavond kunnen de aanwezigen vragen stellen en ook input geven.

Er worden op deze informatieavond foto's en een film gemaakt om de communicatie rond het proces te ondersteunen en te visualiseren.

Het programma van de avond is als volgt:

1. Welkomstwoord
2. Waterveiligheid, toelichting door de heer Huub Hieltjes, lid van het dagelijks bestuur van waterschap Brabantse Delta
3. Project Verbetering Regionale Keringen door de heer Leon van Rijthoven
4. Samenwerken aan dijken door mevrouw Anneke den Tenter
5. Plenair vragen stellen
6. Koffie/thee en in gesprek met projectteam
7. Sluiting

2. Waterveiligheid, toelichting door de heer Huub Hieltjes

Er wordt een film getoond over waterveiligheid (deze is beschikbaar via www.brabantsedelta.nl).

In het waterschapsgebied wonen 810.000 mensen in 21 gemeenten. Het waterschap beheert het water, zorgt voor een goede kwaliteit van het oppervlaktewater en is verantwoordelijk voor de zuivering van het rioolwater door middel van de inzet van 17 waterzuiveringen. Daarnaast zorgt het waterschap voor veilige dijken en kades.

De heer Hieltjes is dagelijks bestuurslid van het waterschap en als portefeuillehouder verantwoordelijk voor de veiligheid van de regionale keringen. De eerste kerntaak van het waterschap is het waarborgen van de veiligheid van de dijken en kades. De doorbraak in 2003 van de regionale dijken bij Wilnis en eerdere zware overstromingen zoals in 1953 en 1995 – waarvan de gevolgen ook in Terheijden zichtbaar en voelbaar waren – en het verdriet en de pijn van de bewoners die hiervan slachtoffer werden, hebben hem dusdanig aangesproken dat

hij in 2009 zeer gemotiveerd aan de slag is gegaan als bestuurder bij het waterschap. De regionale keringen bieden al jarenlang bescherming. Maar door het toenemende aantal inwoners en bedrijven, de groeiende economische waarde van alle activiteiten achter de dijken en de aankomende klimaatverandering is het belang van goede en veilige dijken nog groter geworden. Met de provincie is afgesproken dat de kans dat dijken overstromen, wordt teruggebracht naar 1 op 100 in plaats van 1 op 50. Dat betekent dat de regionale keringen in een aantal gebieden verbeterd moeten worden.

Er wordt een hoogtekartaar getoond van het gebied die de regionale keringen beschermen. Een groot deel ligt onder NAP en zonder regionale dijken zou een groot gebied achter de dijken snel onder water lopen. Het waterschap investeert veel belastinggeld in veiligheid zodat iedereen tegen het water wordt beschermd. Het waterschap beschikt over veel technische kennis maar door ook de ervaringen en gebiedskennis van de inwoners en ondernemers te betrekken bij de verbeterplannen, zullen deze sterk verbeteren. Het project moet rechtmatig, doelmatig, duurzaam en tegen de laagst mogelijke levenscycluskosten – ook met het oog op de toekomst – gerealiseerd worden en in 2023 of zoveel eerder als mogelijk afgerond zijn. Voor de ontwerpen voor de te verbeteren dijken moet voldoende draagvlak in het gebied bestaan. Uiteindelijk kiest het algemeen bestuur van het waterschap voor de voorkeursoplossing, onder andere op basis van de adviezen van de inwoners.

3. Project Verbetering Regionale Keringen

De heer Van Rijthoven geeft een toelichting op het project Verbetering Regionale Keringen met name gericht op de dijken langs de regionale wateren, namelijk de Mark, Dintel en Vliet en meer specifiek voor de regionale keringen in Terheijden. In de Verordening Water die in 2009 door de provincie Noord-Brabant is vastgesteld, is een nieuwe norm vastgelegd voor de regionale keringen. De dijken zijn naar aanleiding van deze verordening in 2013 voor het eerst gekeurd (getoetst). Toen is een aantal dijken met name in het oostelijke deel van het waterschapsgebied, afgekeurd omdat deze niet voldeden aan de nieuwe norm. Aan de westkant van het waterschapsgebied liggen met name overgedimensioneerde zeedijken. De totale lengte van de regionale keringen bedraagt 196 km waarvan 50 km is afgekeurd. De keringen langs de Leursche Haven, de Laaksche Vaart en Kibbelvaart zijn helemaal afgekeurd (een totale lengte van 28 km). Voor deze gebieden is ervoor gekozen om de vaarten bij hoogwater af te sluiten met keermiddelen. Er resteert dus met name aan de oostzijde van het beheersgebied 22 km dijken die verbeterd moeten worden.

Elke zes jaar worden de dijken opnieuw gekeurd en de volgende keuring staat alweer gepland voor 2019. Dijken worden gecontroleerd op diverse faalmechanismen, zoals stabiliteit binnenwaarts, stabiliteit buitenwaarts, hoogte, bekleding en piping (er stroomt water onder de dijk door). In de gemeente Drimmelen zijn de dijken met name afgekeurd op hoogte.

Vaak zijn dijken in eigendom van particuliere grondeigenaren of de gemeente, en het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer. Het waterschap beschikt over een aantal instrumenten om de doelen te realiseren, maar er wordt uitgegaan van participatie en samenwerking om te zoeken naar de beste oplossingen. Er wordt een aantal foto's getoond van dijken die verbeterd moeten worden. Het gebied waar de dijken verbeterd moeten worden, is in Terheijden heel divers. Er is daarnaast al onderzoek gedaan naar de ruimtelijke kwaliteit van de dijken en de hiermee samenhangende dilemma's die in het proces allemaal nader beoordeeld worden.

In het verleden is een deel van de gronden langs de Mark in Terheijden, ter hoogte van de Bredaseweg, niet aangewezen als regionale kering omdat deze gronden hoog genoeg lagen. Nu is deze hoogte onvoldoende om aan het nieuwe toetspeil te voldoen. Op deze locatie moet dus een nieuwe dijk worden aangelegd.

Met de grondeigenaren in dit gebied hebben al verschillende gesprekken plaatsgevonden over de opgave.

Nu de toetsing van de dijken is afgerond, gaat het waterschap verder met het ontwerp voor de afgekeurde dijken. Het te realiseren toetspeil dat met behulp van computermodellen is bepaald, is vastgesteld door de provincie. Dit betreft het waterpeil van stilstaand water. In de Mark is sprake van scheefstand waardoor bij harde wind het water opgestuwd wordt (25 tot 30 cm) en ook de golfoploop, de golfhoogte bij harde wind (30 tot 40 cm), kan leiden tot een hoger peil. Indien de kruinhoogte van de dijk niet voldoet aan de optelsom van deze invloeden, dan wordt de dijk afgekeurd. De nieuwe kruinhoogte die in het ontwerp wordt vastgesteld, moet ertoe leiden dat de dijken de komende 50 jaar weer mee kunnen. Daarom worden ook een robuustheidstoeslag, een extra zekerheidsmarge, en allerlei klimaatmodellen in het ontwerp betrokken. Het recente in gebruik nemen van de vierde bergboezem in het gebied draagt ook bij aan het verlagen van het waterpeil bij extreme weeromstandigheden.

Het waterschap wil samen met de gemeente – die het haventje in Terheijden wil renoveren – en de bewoners van het gebied werken aan het ontwerp voor de afgekeurde dijken en samen nadenken over mogelijke varianten die zoveel mogelijk tegemoetkomen aan alle belangen, maar uiteindelijk zal het algemeen bestuur van het waterschap een besluit nemen.

De planning ziet er als volgt uit. Fase 1 is nu gestart, een gezamenlijke verkenning naar de varianten voor de dijkverbetering. Deze fase duurt ongeveer een jaar. Deze fase wordt afgerond met een advies aan het bestuur over de voorkeursvariant. In het eerste kwartaal 2019 neemt het algemeen bestuur een besluit over het voorkeursalternatief. Fase 2 loopt van medio 2019 tot medio 2021. In deze fase wordt het voorkeursalternatief verder uitgewerkt, worden de planprocedures doorlopen en worden de vergunningen aangevraagd. Fase 3 betreft de uitvoering in 2021 tot en met afronding in 2023.

4. Samen werken aan dijken

Anneke den Tenter geeft een toelichting op de samenwerking met alle belanghebbenden. Er zijn veel mensen, bedrijven, agrariërs, zes gemeenten, diverse natuurbeheerders en belangenorganisaties en cultuurhistorische verenigingen in het gebied betrokken bij de dijkverbetering en daarom zet het waterschap in op een goede samenwerking met al deze stakeholders. Door het betrekken van alle (soms tegenstrijdige) belangen en meningen en het benutten van de aanwezige kennis kunnen betere plannen ontwikkeld worden. Alle belangen komen op tafel om een goede afweging te kunnen maken, maar dit betekent niet dat aan alle wensen en belangen tegemoet gekomen kan worden. Het algemeen bestuur neemt uiteindelijk een besluit, waarbij de diverse belangen afgewogen worden.

Er bestaan verschillende vormen van samenwerking, zoals het benutten van meekoppelkansen (de gemeente wil de jachthaven opknappen of iemand wil een kanosteiger aanleggen) en het gezamenlijk realiseren van natuurdoelen. Daarom worden mogelijke initiatieven in het gebied in beeld gebracht en wordt onderzocht of werk met werk gemaakt kan worden. Naast informatiebijeenkomsten worden ook persoonlijke gesprekken gevoerd en in een later stadium wordt een online community ingericht.

Daarnaast worden verschillende dijkinspiratieteams opgericht. Het dijkinspiratieteam (bestaande uit bewoners, vertegenwoordigers van ZLTO, natuurverenigingen en agrarische ondernemers) gaat meer op detailniveau meewerken aan de opgave en adviseert het bestuur over het ontwerp en het proces. In 2015 is in Etten-Leur en Halderberge het dijkinspiratieteam betrokken geweest bij het gehele traject en dat heeft geleid tot een goed plan. Er wordt een

filmpje getoond waarin twee leden van dit team hun positieve ervaringen toelichten. Niet alleen in de fase van het zoeken naar oplossingen, maar ook in de planuitwerking en uitvoeringsfase is en blijft het dijkinspiratieteam betrokken.

Er wordt een oproep gedaan om deel te nemen aan het dijkinspiratieteam. Geïnteresseerden kunnen zich tijdens de bijeenkomst opgeven via een aanmeldingsformulier. Aanmeldingen kunnen ook later plaatsvinden via onzedijken@brabantsedelta.nl of via 06-20 60 82 22.

5. Vragen van de aanwezigen

Voorgesteld wordt om ruimte voor de rivier te benutten, in plaats van het verhogen van de dijken.

Het waterschap staat open voor alle suggesties, maar het doel van het project is het verbeteren van de regionale keringen zodat zij voldoen aan de nieuwe normering. De mogelijkheden van Ruimte voor de rivier zijn al eerder beoordeeld. Het is zeer onwaarschijnlijk dat het verbeteren van de dijken niet nodig is.

Hoe verhoudt het waterpeil van de Mark zich ten opzichte van NAP?

Het kale toetspeil ligt op 1.60 m. Daarbij worden diverse opslagen zoals opstuwing en golfoploop, opgeteld.

Mogen ook particulieren/omwonenden deelnemen aan het dijkinspiratieteam?

Het waterschap streeft naar een brede belangenvertegenwoordiging omdat alle belangen meegewogen worden. Misschien kan de buurtvereniging een goede bijdrage leveren, maar ook particulieren kunnen uiteraard deelnemen.

In hoeverre hebben reeds uitgevoerde maatregelen zoals in Etten-Leur, effect op dit gebied onder andere door wateropstuwing?

Het waterschap is gestart met het deeltraject Midden en de varianten voor dit gebied, zijn mede beoordeeld op de effecten voor de rest van het watersysteem. De effecten bovenstrooms waren overigens minimaal. Het waterschap en het projectteam zorgen voor een integrale visie en afweging van alle gevolgen van te nemen maatregelen. Bovendien zal ook het algemeen bestuur de plannen integraal afwegen want er mag geen sprake zijn van afwenteling van problemen. Dit krijgt nader vorm gedurende het proces. De mogelijkheid van het ontwikkelen en uitvoeren van varianten voor deelgebieden zodat er tijd en geld kan worden bespaard, wordt zeker benut.

De mogelijkheden voor dit gebied worden beperkt omdat er al besluiten zijn genomen voor gebieden 10 km verderop.

Het waterschap heeft voor bepaalde gebieden al besluiten genomen om sneller de veiligheid te kunnen waarborgen. Dit besluit is mede beoordeeld op de effecten voor de rest van het watersysteem. De effecten bovenstrooms zijn minimaal.

Is onderzoek gedaan naar waar het water vandaan komt? Moet dit grootschaliger en op Europees niveau aangepakt worden?

Het water uit de Mark stroomt vanuit België binnen, maar het doel is om het water zoveel mogelijk vast te houden in het stroomgebied. Een van de mogelijkheden hiervoor is bijvoorbeeld het intensiveren van de meandering van de Mark, zodat het water langzamer gaat stromen. Hierover vindt overleg plaats met België. Bij het Volkerak/Zoommeer is de grootste waterberging van Nederland aangelegd, mede voor de opvang van water in dit gebied. In het kader van klimaatverandering zal de temperatuurstijging tot meer hoosbuien leiden, er wordt zelfs een toename van 20% verwacht. Deze zullen echter eerder op lokaal niveau gevolgen hebben en minder voor de grote rivieren, zoals de Mark.

Misschien is het beter om de Mark vier meter uit te diepen?

Uitdiepen lost het probleem niet op. Er wordt uitgegaan van een situatie die eenmaal per 100 jaar voorkomt. De Mark zorgt voor afvoer van de regen die in het gebied valt.

Ophoging is dus geen oplossing?

Het gaat om 'en/en' maatregelen. De belangen en economische waarden achter de dijken worden steeds groter. Daarom is de norm aangepast en moeten de dijken verhoogd en verbeterd worden.

Wat is het effect van afzetting van slib op het waterpeil? Er vinden nooit baggerwerkzaamheden plaats in de Mark.

Het waterschap hanteert een Legger waarin het totale watersysteem is beschreven. Ook de diepte van de waterlopen en specificaties van dijken zijn hierin vermeld (ten behoeve van de scheepvaart en waterafvoer). De Legger vormt de basis om vast te stellen of het goede peil wordt gehanteerd. Door baggeren zakt het waterpeil, maar het effect is relatief klein. Verbreding van de rivier in het kader van Ruimte voor de rivier leidt tot een grotere opnamecapaciteit.

Er lopen projecten van de gemeente zoals de herinrichting van de Molenstraat en renovatie van de haven. Hoe worden deze gecombineerd met de werkzaamheden van het waterschap?

Het waterschap overlegt met de gemeente over het op elkaar afstemmen van alle werkzaamheden. Er wordt gezocht naar de mogelijkheid om projecten gelijktijdig uit te voeren om werk met werk te kunnen maken.

Vindt er weer een informatiebijeenkomst plaats wanneer de plannen geconcretiseerd zijn?

Gedurende het proces worden verschillende informatiebijeenkomsten georganiseerd. Nadat de diverse ontwerpvarianten bekend zijn, zal er weer een informatieavond georganiseerd worden zodat de belanghebbenden hierover geïnformeerd kunnen worden en hun input kunnen geven. Ook daarna worden nog informatiebijeenkomsten georganiseerd.

Hoe zijn de kosten geraamd en is hier budget voor gereserveerd? Bestaat het risico dat een deel van het project niet wordt gerealiseerd omdat bijvoorbeeld gemeenten aan het einde van het traject niet bijdragen?

Het waterschap financiert het project met belastinggeld. Hiervoor is in totaal 60 miljoen euro geraamd, dat is inclusief de maatregelen bij Etten-Leur en Halderberge. In de loop van het project wordt de raming (waarin ook schadevergoedingen zijn opgenomen) telkens bijgesteld.

Hoe zwaar weegt de stem van een particulier ten opzichte van een bedrijf of agrariër of natuurorganisaties?

Het waterschap zal alle belangen in het gebied duidelijk in beeld te brengen, want het algemeen bestuur neemt het uiteindelijke besluit. Het algemeen bestuur bestaat uit 3 leden namens de agrarische sector, 3 leden namens bedrijven en 1 namens terrein behorende organisaties en de overige 23 leden van politieke partijen zijn democratisch door de inwoners gekozen. Alle belanghebbenden worden uitgenodigd om hun belangen op tafel te leggen zodat deze goed afgewogen kunnen worden, maar het zal voor iedereen duidelijk zijn dat niet aan alle belangen tegemoet gekomen kan worden.

Ook bij de Bergsche Maas en bij Waspik komt water binnen.

Deze gebieden maken onderdeel uit van het project Dijkversterking Geertruidenberg en Amertak. Ook voor dit project zijn en worden nog informatiebijeenkomsten georganiseerd.

De bijeenkomst wordt voortgezet met het bespreken van diverse (individuele) situaties aan de hand van hoogte- en overzichtskaarten.